

मंत्रालयीन विभागातील सर्व संवर्गातील
अधिकारी/कर्मचा-यांना राज्य प्रशिक्षण
धोरणानुसार बदलीनंतरच्या प्रशिक्षणाची
कार्यवाही

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: कअनि १११६/प्र.क्र. ३२/१४ब
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक: २३ मे, २०१६

वाचा

१) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्र. टिआरएन -०९/प्र.क्र.३९/०९/१२-अ,
दिनांक २३.०९.२०११

प्रस्तावना:-

राज्य शासन सेवेत सर्व स्तरावर कार्यक्षमता वाढवून गतिमान प्रशासन होण्याकरीता राज्यातील सर्व कर्मवारीवृद्ध यांना प्रशिक्षण देण्याची आवश्यकता विचारात घेऊन शासनाने दिनांक २३ सप्टेंबर, २०११ रोजी राज्याचे प्रशिक्षण धोरण निश्चित केले आहे. सदर धोरणानुसार सर्व संवर्गातील अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना सेवाकालखंडातील विविध टप्प्यांवर प्रशिक्षण देण्याचे विहीत केले आहे.

बदली अधिनियमाच्या अंमलबजावणीनुसार मंत्रालयीन संवर्गातील अधिकारी / कर्मचारी यांच्या दरवर्षी माहे एप्रिल व मे महीन्यांत सर्वसाधारण बदल्या करण्यात येतात. मंत्रालयीन विभागातील बदल्यांमुळे, बदली झालेल्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यास नियुक्ती मिळालेल्या विभागामध्ये रुजू होताच पदस्थापना देण्यात येते. पदस्थापनेपूर्वी त्यास प्रशिक्षण न मिळाल्यास बदलीने रुजू झालेल्या अधिकारी / कर्मचाऱ्यास या नवीन विभागात कामकाज सुरु करताना अडचणी निर्माण होतात. या अडचणी दूर होण्याच्या दृष्टिने बदलीने नियुक्त होणाऱ्या अधिकारी / कर्मचाऱ्यास पदस्थापनेपूर्वी नवीन विभागाचे प्रशिक्षण देणे आवश्यक आहे. राज्य प्रशिक्षण धोरणानुसार १ ते ३ दिवसांसाठी सदर प्रशिक्षण विहीत केले आहे. त्यानुसार मंत्रालयीन संवर्गातील अधिकारी / कर्मचारी यांना बदलीनंतर प्रशिक्षण देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

परिपत्रक:-

मंत्रालयीन विभागातीन सर्व संवर्गातील अधिकारी / कर्मचारी यांना बदलीनंतर प्रशिक्षण देण्यासंदर्भात सर्व मंत्रालयीन विभागांना खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत:-

- १) राज्य प्रशिक्षण धोरणानुसार, विभागात बदलीने रुजू झालेल्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यास, ३ दिवसांसाठी बदलीनंतरचे प्रशिक्षण सर्व मंत्रालयीन विभागांनी आयोजित करावे.
- २) सदर प्रशिक्षणासाठी विभागाने संबंधित विभागाचे सहसचिव / उपसचिव आस्थापना यांची नोडल अधिकारी म्हणून नियुक्ती करावी.
- ३) बदलीनंतरच्या प्रशिक्षणाचा उद्देश नियुक्त अधिकारी / कर्मचाऱ्यास नवीन विभागाची माहिती व्हावी व त्यास प्रत्यक्ष काम करताना अडचणी उदभवू नयेत हा आहे.

४) प्रशिक्षणाचा उद्देश विचारात घेऊन सर्व विभागांनी प्रशिक्षण पुस्तिका तसेच विभागाचे सादरीकरण तयार करावे. यासाठी विभागातील जाणकार व अभ्यासू अधिकारी कर्मचारी यांची मदत घ्यावी.

५) बदलीनंतर प्रशिक्षणासाठी प्रत्येक विभागाच्या माहितीचे प्रशिक्षण साहित्य तयार करणे आवश्यक राहील. यामध्ये प्रशिक्षण पुस्तिकेचा समावेश असावा. या प्रशिक्षण पुस्तिकेमध्ये सर्वसाधारणपणे खालील मुद्यांचा समावेश असावा.

अ) विभागाचे नाव व पत्ता
आ) विभागाची कार्यासन निहाय विषयसूची
इ) विभागाची थोडक्यात माहिती
ई) विभागाच्या कामकाजासंबंधी महत्वाचे कायदे व नियम यादी
उ) विभागाचे महत्वाचे निर्णय/ महत्वाच्या योजना
ऊ) विभागांतर्गत क्षेत्रिय कार्यालये, महामंडळे रचना व कार्ये
ऋ) विभागातील संपर्क दुरध्वनी

६) याशिवाय विभागाचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक, नागरी सनद व विभागाने प्रसिद्ध केलेली इतर महत्वाची प्रकाशने याचा समावेश प्रशिक्षण साहित्यात असावा.

७) बदलीनंतरच्या प्रशिक्षणाची रचना व प्रशिक्षणामध्ये समाविष्ट करावयाचे सर्वसाधारण विषय हे सोबतच्या विवरणपत्रानुसार असावे.

८) उपरोक्त नमूद ३ दिवसांचा प्रशिक्षण कार्यक्रमातील विषय मार्गदर्शनपर देण्यात आलेले आहेत, यामध्ये आवश्यकतेनुसार बदल विभागाने करावेत तथापि वेळेचा पर्याप्त वापर करून प्रशिक्षण कार्यक्रम आखावा.

९) विभागाने प्रशिक्षणार्थीच्या संख्येनुसार प्रशिक्षणासाठी स्थळ, प्रशिक्षकांची नियुक्ती इ. बाबत निर्णय घ्यावा.

१०) विभागाकडे त्यांची स्वतंत्र प्रशिक्षण संस्था असल्यास तेथील प्रशिक्षीत मनुष्यबळाचा व संसाधनांचा वापर प्रशिक्षण साहित्य तयार करण्यास व प्रत्यक्ष प्रशिक्षणासाठी करण्यास हरकत नाही. तथापि सदर प्रशिक्षण विभागामध्येच दयावयाचे असल्याने ते मंत्रालयातच आयोजित करावे.

११) बदलीने नियुक्त होणारे अधिकारी / कर्मचारी हे सामान्य प्रशासन विभागाच्या आदेशानुसार तात्काळ कार्यमुक्त होऊन ज्या दिवशी रुजू होतील त्यापासून ७ दिवसांच्या आत बदलीनंतरचे प्रशिक्षण देणे आवश्यक आहे.

१२) प्रशिक्षणाबाबत कार्यालयीन आदेश विभागाने काढावेत.

१३) काही कारणास्तव बदलीने नियुक्त होणारे अधिकारी / कर्मचारी उशीरा रुजू झाल्यास त्यांची संख्या विचारात घेऊन प्रशिक्षणाचे दुसरे सत्र राबविण्याबाबत विभागाने निर्णय घ्यावा.

१४) बदलीनंतरचे प्रशिक्षण घेणे राज्य प्रशिक्षण घोरणानुसार अनिवार्य असल्यामुळे, बदलीने नियुक्त अधिकारी / कर्मचारी यांचे वेतन अदा करण्यापुर्वी सदर प्रशिक्षण घेतल्याची खात्री आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी करावी.

१५) बदलीनंतरचे प्रशिक्षण पुर्ण केल्यानंतर विभागाने याबाबत प्रमाणपत्र दयावे व त्याची सेवापुस्तकात नोंद घ्यावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१६०५२३१७३३५९४९०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सु.ह.उमराणीकर
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना).
४. उप सचिव (का. १४/१४-अ/१२-अ), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. निवडनस्ती

शासन परिपत्रक क्र. कअनि १११६/प्र.क्र.३२/१४ ब, दिनांक २३.०५.२०१६
सोबतचे विवरणपत्र

प्रशिक्षण कार्यक्रम रचना

अ.क्र.	प्रशिक्षण	कालावधी	तपशील
१.	पहिला दिवस	सकाळी १० ते १२	विभागाचे सादरीकरण, विभागाचा संरचनात्मक तक्ता (Organisation chart), विभागातील कामकाजाची विभागणी (कार्यासननिहाय विषय व कार्यरत अधिकारी यांची माहिती), विभागाची विषयसूची
		दु. १२ ते १.३०	विभागाचे वार्षिक अंदाजपत्रक, विभागाकडील प्रलंबित लेखा आक्षेप व अनुपालन अहवाल, सेवा हमी कायद्यान्वये विभागाने अधिसूचित केलेल्या सेवा
		दु.२ ते ४.३०	विभागाकडील कायदे व नियम, सेवाविषयक शासन निर्णय व विभागीय संवर्गवाटप नियमावली, सामान्य प्रशासन विभागाने प्रकाशित केलेले FAQ व तपासणीसूची
		दु.४.३० ते ५.३०	मागील २ वर्षात विभागाने घेतलेले महत्वाचे निर्णय/ महत्वाच्या योजनांची माहिती/ रद्द करण्यात आलेल्या योजना
२.	दुसरा दिवस	संपुर्ण कालावधी	<u>क्षेत्रभेट</u> विभागाने बदलीने नियुक्त झालेल्या अधिकारी/कर्मचा-यांना विभागाचा योजनेशी निगडीत १ दिवसाची क्षेत्रभेट आयोजित करावी. सदर क्षेत्रभेटीसाठी १ दिवसाचा कालावधी विहित केला असल्याने मुंबई व मुंबईनजिकच्या जिल्ह्यामध्येच क्षेत्रभेट आयोजित करावी.
३.	तिसरा दिवस	स. १० ते दु.४.३०	विभागाचे विधानमंडळासंबंधी कामकाज, मागील २ वर्षामधील महत्वाचे तारांकित प्रश्न, ठराव, आश्वासने यांची माहिती, केंद्र शासनाशी संबंधित विषय, ई-समीक्षा, Make up India, start up India या संबंधी माहिती
		दु.४.३० ते ५.३०	डिग्रिफिंग, अधिका-यांचे KRA व विभागाची भविष्यातील वाटचाल